

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
Abonamentele se fac
numai pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR:
Mestugean, Corneliu Moldovanu, Ana Alexandrescu Codreanu,
Victor Eftim'u, N. Pora, Victor Anestin, Leon'in Iliescu, C. Scurtu, etc.

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
— BANI 20 —

Căderea unui aeroplan militar bulgar în lagărul turcesc la Adrianopol.

MORȚII CU MORȚII...

— ROMAN —

Se însera; sălile marelui locuinți tăcute, se întunecau, pe geamuri se asterneau valuri de crep.

Hugues Viane se pregăti să iasă, după cum avea zilnic obiceiul către seară. Neocupat, singuratic, ședea toată ziua în odaia lui, o încăpere mare la catul întâi ale cărei ferestre dedeau pe cheul Rosaire, de-a lungul căruiu îi era așezată casa, oglindită în apă.

Citea puțin: reviste, cărți vechi; ținea mult: visa la fereastra deschisă pe vremurile întunecate, pierdute în amintirile lui.

De cinci ani trăia astfel, decând venise să se statornicească la Bruges, a doua zi după moartea nevastă-sii. Cinci ani! Și își repeta lui însuși: „Văduv! Să fii văduv! Sunt văduvul!” Cuvânt fără întoarcere și scurt! de o singură silabă, fără e-cu. Cuvânt nepereche și care arată toamnă ființa desprăchiată.

Pentru el, despărțirea fusese grozavă: el cunoscuse amorul în lux, plăceri, călătorie, țări noi reinolind viața. Nu numai deliciul liniștii al unei vieți conjugale exemplare, dar pasiunea intelectuală, veșnic înfrigurat sărutul cumințit, unirea sufletelor despărțite, și apropiate cu toate acestea, ca chejurile paralele ale unui canal, care și oglindeste cele două lumii.

Zeci ani în această fericire, abia știuți, trecuseră atât de repede!

Apoi izbucni femeie murise la trei-zece de ani, bolnavă numai câteva săptămâni, repede întinsă pe acest pat al ultimelor zile, pe care o vedeau morții: prăpădită și galbenă ca ceara, pe aceea pe care o adorasă, și frumoasă cu tenul ei de floare, cu ochii ei negrii, a căror întuzecă contrasta cu părul ei galben ca chibburul, păr, care, desfășurat, îi acoperea tot spatul, lung și undat.

Pe cadavrul lungit, Hugues tăia se acest mănunchiu, împietit într-o coadă lungă, în ultimele zile de boală.

Nu e ea o mișcare a morții? Ea prăpădite tot, dar părul îi ține neafins.

Ochii, buzele, tot se amestecă, se nimicește. Părul nici nu se decolorează măcar în el singur, mai trăgea! Și acum, de cinci ani, coada păstrată a morții, nu pălesc cătuși de puțin, cu toată sarea atator lacrimii.

În ziua aceasta, văduvul, retrăi mai îndurerat, tot trecutul lui, din cauza acelei vremi posomorâte de Neembrie, când, pare-se, că clopotele, precar în aer praf de sunete ceausă moartea a anilor.

Cu toate acestea, se hotărî a eși, nu pentru a căuta în afară oarecare distracție obligată sau vreun loc rău al lui. Nici nu vroia să în-terce. Dar îi plăcea să hoinărească în spre seară, și să caute analogii în domeniul său, prin canalele singulare și cantierelor ecleziastice.

Seborzându-se în catul întâi al locuinței lui, zări, ușile de obicei închise, la perete de tot; pe coridorul ei mare, alb.

Chemă în tăcere pe bătrâna lui servitoare: „Barba! Barba!”

Femeia apără numai de cât în pragul primei uși, și ghicind pentru ce o chemase stăpânu-său, îi spuse:

— Da, a trebuit să văd puțin de salon azi, pentru că mâine e sârbătoare.

— Ce sârbătoare? întrebă Hugues, contrariat.

— Cum? D-nu nu știe? Dar e închinarea Fecioarei, sârbătoare. Trebuie să mă duc la liturghie. E o zi ca Duminică. Și pentru că nu am să pot lucra mâine, am scuturat azi salo-nul.

Hugues Viane nu își ascunse ne-

mulțumirea. Ea știa bine că el vroia să fie de față când făcea ea treaba asta. În odaia aceea, erau prea multe lucruri, prea multe comori, prea multe amintiri de ale ei și de odinică, pentru a lăsa servitoarea singură să se învârtăască pe acolo.

Ei dorea s'o supravegheze, să-i urmărească mișcările, să-i controleze cumintenia, să îi pândescă respectul. Vrea ca el singur, să puie mâna, când trebuia să le ridice din loc pentru a șterge praful, cutare bibelou prețios, cutare obiect al moartei, o pamiță, un paravan pe care îl făcuse ea singură. Se părea că degețele ei erau pretutindeni, în acele mobilități neatinse și meru același, canapele, divanuri, jeturile pe care ea șezuse, și cari păstrau oareși cum forma corpului său. Perdelele păstrau cutele eternizate, pe care îl dase ea. Și pe oglinzi, se părea că trebuie abia să le atingi, cu burtele, spre a nu șterge după suprafața limpede, chipul adormit, la fund.

Dar aceea ce Hugues, voia să supravegheze, și să păzească de orice isbitură, era fotografiile sârmanei moarte, fotografiile la diferite vârste, împărțiate aproape pretutindeni, pe cîmîn, pe gherideane, pe pereți și apoi mai cu seamă — un accident iar îi sfâșiat sufletul — începea păstrată a acestui păr integral, pe care nu vroise a-l înclina în vre-un scotar de al scrinului, sau în vre-o lădiță ascunsă — aceasta ar fi fost ea și cum ar fi pus părul într-un mormânt! Iubind mai mult, de oare ce el era meru via, el, și de un suriu fără vârstă, să l lase desfășurat și la vedere ca particia de imortalitate a dragostei lui!

Pentru a-l vede înclinat, în același salon mare, părul acela care era încă. Ea, îl pusese pe pianul mat d'acel înainte — coada întrepruptă, lung sfărâmat; cablu scânat de naufragiu! Și pentru a-l adăposti de pângărire, de aerul umed care l-ar fi putut decolora, avusese ideea naivă, dacă nu ar fi fost înduioșătoare, de a-l pune sub sticlă. Cutiuță străvezie, de cristal, în care odihnea coada goase pe care în fiecare zi o onora. Pentru el, ca și pentru lucrurile tăcute cari trăiau în jurul lui, părea că acel păr este legat de existența lor, și că el era sufletul casei.

Barba, bătrâna servitoare flămândă, puțin cam posomorâtă, dar devotată și credincioasă, știa cu ce în-grijiri trebuiau înconjururate aceste obiecte, și nu se apropia de ele de cât tremurând. Puțin comunicativă, avea apucăturile, cu rochia ei neagră și cu bonetica de tulpan albă, a unei surori de mănăstire. De altfel, se ducea adese ori la mănăstire ca să vadă pe singura ei rudă, sora Rozalia care era călugăriță.

De la aceste frecvențări, de la aceste obiceiuri pioase, ea păstrase tăcerea alunecășul pașilor obșnuiți cu lespedele bisericii. Și din această cauză, pentru că nu era sgomotoasă, pentru că nu râdea înjurul dăruirii lui, Hugues Viane se învârtă așa de bine cu ea, chiar de la seara lui în Bruges. Nu avusese altă servitoare, și aceasta îi devenise filosofică, cu toată ironia inocentă, mâniile ei de fată bătrână și îngustă, voiața ei de a face ce îi plăcea ei, ca și astăzi încă, când din pricina unei sârbători arezinate de-a demazi, ea se apucase să scuture salo-nul, așa de la ea, și în-oțoda ordinelor formale.

Hugues așteptă ca să plece până ce potrivea mobilele, se încredință că tot ceea ce îi era scump fusese neatinse și pus la locul lor. Apoi liniștit, perdelele și ușile închise, se hotărî a-și face preambularea lui obișnuită, de seara, cu toate că nu în-

cetase de a ploua mărunț, o ploici-că de toamnă, verticală care lucră-meză, țese apă, pătrunde aerul, punde și răzbește sufletul ca o pasăre într'un laț ud, cu încluse nesfârșite!

II

Hugues reînceptea în fiecare seară același itinerar, urmând linia cheurilor, cu un mers indecis, puțin cam încovoait chiar, deși nu avea de cât patru-zeci de ani.

Văduvia însă, fusese pentru el, o toamnă precoce. Tâmpilele îi erau împodobite cu o culoare cenușie. Ochiul lui stînși priveau departe, foarte departe, dincolo de viață.

Și apoi, și Bruges era atât de trist în aceste după-amiază! Dar așa îi plăcea! Pentru tristotea lui, îi alcesea și venis, să trăiască în urma marelui lui nenorociri. Odinică, în timpurile fericite, când călătorea cu soția lui, trăind după fantazia sa, o viață puțin cosmopolită, la Paris, în străinătate, pe marginea mării, venise cu ea în treacă, fără ca melancolia cea mare de aci, să poată influența asupra fericirii lor. Dar mai târziu, rămas singur, își reamintise de Bruges și avusese intuiția instantanee, că trebuia să se fixeze aci, de aci încolo. Se stabilă o ecuație misterioasă. Soției moarte trebuia să corespundă un oraș mort.

Numai aci i-ar fi viața îndurătoare.

Și venise din instinct. Lumea, aiurea se mișcă sgomotos, aprinde sărbătorile, urzește o mulțime de nemulțumiri.

Ei, avea nevoie de o tăcere nefârșită și de o existență atât de monotonă, care nu i-ar da aproape nici senzația de a trăi. În jurul durerilor fizice, pentru ce trebuie să tacă, să înăbuș, pașii în camera bolnavului?

Pentru ce sgomotul, pentru ce voce, parcă ar desfăce seama și ar deschide rana? Suferințelor morale, sgomotul face tot așa de rău.

În atmosfera mută a apol și a ultimelor pustii, Hugues simțise mai puțin. Suferința inimii sale, și cuge-tase mai dăios la moartea. O revăzuse mai bine, o auzise mai bine, regăsind de-a lungul canalelor, chipul ei de Oeție, ascultând glasul ei, în cântecul slab și depărtat al clopotelor.

Orașul, de asemenea, își și frumos odinică, încarna astfel regnele lui. Bruges era moartea sa. Și moartea sa era Bruges. Tot se simțea ca într'un același destin. Era Bruges-Moarta, el singur pus în mormânt, de chejurile lui de piatră, cu arterele reci ale canalelor lui când încluse de a bate marca pulsație a mării.

În seara aceea, mai mult ca nică odată, pe când hoinărea la întem-plare, amintirea întunecată îi chină eașind la suprafață de sub podurile unde plâng chipurile isvoarelor nevăzute. O impresie mortuică purceda din locuințele închise, din ferestre ca ochii turburi de agonie. Apucă pe cheul-Vert, cheul Miroir se depărta înspre Pont de Moulin, barierele triste, țâncurite de ploii.

În această singurătate de seară și de toamnă, când vântul mătură ultimele frunze, simți ca nică odată dorința de a sfârși cu viața, și nerăbdarea mormântului. I se părea, că o umbră se întindea din turnuri peste sufletul său; că un sfat venea din zidurile vechi până la el; că o voce șoptită aducea apă — apa venea înspre el, cum venise în fața Oeției, după cum o povestesc gro-porii lui Shakespeare.

De mai multe ori se simțise învârtit astfel. Auzise înclina convingere a pietrelor; surprinsese în adă-văr ordinea lucrurilor de a nu supraviețui morții din împrejurime.

Și cugetase a se ucide, serios și adănc.

A! aceea femeie, cum o adorasel...

Ochi ei meru înspre el! Și vocea ei care îl urmărea într'una, îngropată la capătul orizontului îndepărtat. Ce avea oare, femeia aceea, de și l cuprinsese tot, și de l deprinsese de lumea întregă, de când dispăruse ea. Oare sunt fudrăgostiri din aceea, cari seamăna cu acele fructe ale Mării Moarte, cari nu-ți lasă în gură de cât gustul cenușei neperitoare!

Dacă rezistase încă ideilor fixe de sinucidere, este tot pentru ea. Fondul său de copilărie religioasă, îl înviora cu drojdia durorilor sale. Mistie el nădăjduia că văduvul nu era rezultatul vieții și că într-o zi, avea s'o revadă.

Religia îi oprea moartea voluntară. Ar fi fost să se exilize din salo-nul lui D-zeu și să își scoată posibilitatea vagă de a o revădea.

Trăii prin urmare; se rugă chiar, găsind o alinare a și-o înclupui, a o aștepta din grădinile nu știu cărui cer; a visa de ea, în biserică, la șco-motul orgelor.

În seara aceea, intră în treacă, în biserică Notre-Dame, în care îi plăcea să vină mai des, din pricina caracterului său mortuar; pretutindeni, pe ziduri, pe pământ, pe lespe-dele tumulare, cu capete de morți, cu nume știrbite, cu inscripții roase... Moartea însă și aci ștearsă prin moarte.

Dar, alături, neantul vieții se lumina prin constanta viziune a amorului perpetuându-se în moarte, și pentru asta Hugues venea adesea în această biserică: erau mormintele celebre ale lui Charles le Teméraire și el Mariei de Bourgogne, în fundul unei capele laterale. Ce mișcătoare erau! Ea mai cu seamă, dulce-țea prinsă, cu mâinile încredințate, capul pe o pernă, în rochie de armă, picioarele sprijinite de un câine simbolizând credința, întinsă țapănă pe intabulamentul sarcofagului. Astfel se odihnea și moarta lui pe sufletul său întunecat. Și timpul va veni când și el se va lungi la rândul său, ca ducele Charles și se va odihni lângă ea. Somn alături unul de altul, bun refugiu al morții, dacă speranța creștină nu se poate îndeplini pentru ei, și să-i ajungă.

Hugues eși, din Notre-Dame mai trist ca nică odată. Se îndreptă înspre casă, căci se apropia vremea când de obiceiul intra acasă ca să ia masa. Căta să își amintească de moartea, dar frigiditate morților, pe care memoria ni le păstrează un timp, se alterează puțin câte puțin, pierd ca un pastel fără guma pe care praful îl evaporază. Și în neș, morții noștri mor a doua oară!

De odată, pe când își reconșinea printr-o fixă tezonare de spiră — și cum privea în el însuși — trăsăturile ei, pe jumătate șterse, Hugues, care de obicei nu observa de cât foarte puțin trecătorii rari de altfel, simți o emoție vie, văzând o tânără femeie venind înspre el. Nu o văzuse la început, venind dinspre colțul străzii, dar numai când fu aproape de tot.

Când o văzu, se opri brusc, pe loc ca izbit; persoana care venea în sens invers trecuse pe lângă el. Pe o aguduire, o apariție. Hugues avu aerul de a sorbi o clipă. Și puse mâna la ochi pentru a îndepărta no-vis. Apoi după un moment de ezitare, întors înspre necunoscuta care se depărta în ritmul mersului ei înclut, colți strada, lăsă cheiul și se tuă după ea. Mergea repede ca s'o ajungă, trecând dola un trotuar la colțul apropiindu-se de ea, privind-o cu o insistență care ar fi fost necuvincioasă, dacă nu ar fi avut nerul, unei halucinații. Tânăra femeie mergea, văzută fără a privi, nepăsătoare.

A se citi urmarea în „Universul Literar” ce va avea Duminică viitoare.

Ecourile săptămânei Un centenar nesărbătorit: Costache Negruzzi

de CORNELIU MOLDOVANU.

Diferențul româno-bulgar continuă a ocupa în gradul cel mai înalt nu numai opinia publică de la noi, dar și cercurile diplomatice din străinătate.

Ca un semn călil că are sinceră dorința de a nu turbura pacea, România a convenit să accepte mediațiunea marilor Puteri în chestia diferendului.

Mediațiunea nu angajează țara la nimic. Astfel, în caz dacă România, în urma acestei mediațiuni, nu ar găsi o completă satisfacție a dreptelor ei revendicative, e liberă de a-și face dreptate prin propriile mijloace.

Dreptatea României însă e atât de sfântă, în cât mediațiunea Puterilor nu poate fi de cât în avântul ei.

Dacă însă Puterile, sau o parte din ele, ar avea alte vederi, care să nu corespundă așteptărilor noastre, România are pe ce să se bizuească și va ști să își facă dreptate singură înfrunzând astfel semeția unor eceni prea din cale afară de egoiste și de intransigenți.

Fără îndoială, în momentul de față, trecem printr-o epocă mare a istoriei neamului.

Avem însă o încredere că de puțini în vitalitatea, patriotismul și spiritul de sacrificiu al acestui neam, în cât nu ne îndoiim că ziua de mâine, ne va aduce o Românie și mai mare, și mai glorioasă, și mai patriotică.

E într-adevăr, interesant cum dintr'un an într-altul se schimbă harta lumii.

Acum cât-va timp, cum țara și trecut prin gând că Tripolitania va deveni Libia italiană, că Bulgaria, Serbia și Grecia își vor mări considerabil granițele și că Turcia va fi copleșită definitiv ca o pradă prinsă în ghiarele paserilor răpitoare.

Din acest conflict balcanic răsară și un stat nou, Albania. Prin aceasta, micul, dar bravul popor albanez își atinge idealul pentru care luptă de atâtea timp.

E divers însă că și Macedonia în loc să alibă soarta Albaniei, va fi împărțită între aliați.

Dacă Macedonia ar fi format un stat independent, războiul de față ar fi avut cu adevărat un caracter liberator. Dar în urma întorsăturii ce a luat chestiunea, războiul din Balcani a devenit o luptă de cucerire și satisfacerea unor ambiții.

Până una-alta, războiul continuă cu înverșunare. După toate aparențele, sforțările lui Enverhey de a debarca trupe la Galipli, Midia și alte puncte, au eșuat.

Totuși, e oul timp ține morțiș la continuarea ostilităților și se impune tuturor războiul să se de p. de și în Constantinopol se accentuează din ce în ce mai mult curentul pentru pace.

Ori cum ar fi, nu e departe ziua când cortina se va lăsa definitiv pe scena tragediei balcanice și numai atunci se va vedea dacă reținerea războiului a fost sau nu profitabilă Turciei.

La noi, desi spiritele sunt foarte preocupate, cum am spus, de diferendul nostru cu Bulgaria, totuși, deocamdată, viața publică își continuă drumul în mod normal.

În materie de artă și literatură, avem de înregistrat succesul d-lui Victor Estimiu, cu feeria «Cocoșul Negru».

Înșinsul nostru colaborator a obțeles aplauzele cele mai meritate și cu această nouă lucrare, care pune într-o lumină și mai frumoasă talentul remarcabil al autorului.

Mestugean

Sau împlinit de mult o sută de ani dela nașterea celui dintâi mare prozator al neamului.

„Societatea scriitorilor români”, care a serbat în luna trecută în chip atât de măreț centenarul marelui poet Grigore Alexandrescu, a uitat să-și exprime omagiile pentru amintirea lui Costache Negruzzi, unul din stâlpii culturii românești și fațetelelor prozei noastre literare.

Dacă judecăm opera acestui fruntaș al literaturii românești din veacul trecut, după criteriul esteticei pure, firește, numai nuvela sa Alexandru Lăpușcanu se impune ca o lucrare deplină și armonică, însemnând un spor real în istoria nuvelisticii, nu numai în țara noastră, dar și peste hotare. Dacă însă vom studia amănunțit paginile numeroase și felurite ce ne-au rămas dela temperamentul acestui puternic

istorioară cât de neînsemnată. Negruzzi știa s'o prezinte sub forme interesante, și atât convorbirea lui variată, cât și tactul purtării, modestia și blândețea caracterului său, l-au făcut a fi mult simpatie contemporanilor săi.

„Ca am de litere a fost, este încă și va fi mult timp în fruntea prozatorilor români”.

O monografie voluminoasă apărută de curând: *Viața și opera lui C. Negruzzi*, datorită cunoscutului scriitor și profesor universitar Eugen Lovinescu, ne înlesnește cunoașterea datelor biografice și informațiilor literare asupra acestei radioase figuri culturale. Mulțumită intuiției istorice și spiritului de cercetător ale d-lui Lovinescu, câteva personalități române ca Grigore Alexandrescu, *Choraha Asachi și C.*

COSTACHE NEGRUTZZI

scriitor, și vom socoti măsura valorii lor după vremea în care au fost scrise și după împrejurările atât de grele care împovărau istoria Moldovei în prima jumătate a veacului al XIX. — însemnătatea culturală și literară a lui Negruzzi e covârșitoare.

Marele poet Vasile Alecsandri a caracterizat astfel activitatea și opera lui Costache Negruzzi:

„Crescut în țară sub privigherea părintelui său, el își dezvoltă spiritul și își înmulțește cunoștințele prin citirea autorilor clasice, atât greci cât și francezi, și dela sine se înfrății cu școala romantică, al căreia șef era Victor Hugo.

„Pe când tradițiile istorice căzuseră în uitare și faptele glorioase ale strămoșilor noștri se perdeau în întunericul ignoranței, Negruzzi avu nobila dorință de-a deștepta simțul național prin poemul istoric „Aprodul Purice”... Pe când Palatul domnesc era considerat ca un șof de templu, iar Domnul ca un Buda înfașibil, Negruzzi avea curajul a scinde la lumină imaginea lui Alexandru Lăpușcanu, și a spune boerilor un mare adevăr: Poporul e mai puternic decât boerineu”.

„Ori-ce întâmplare zilnică, ori-ce

stat. În acest răstimp publică traduceri de poezii și câteva nuvele, care avură un răsunet puternic.

Venind în contact cu scrierile patrioților români de peste Carpați, Negruzzi își îndreaptă sufletul spre trecut, și studiind istoria, dădu la iveală poemul eroic *Aprodul Purice*, inspirat după cronicarul Neculce. Acest poem poate fi interpretat ca o protestare în privirea Domnitorului și-a boerilor din epoca sa, după cum ne spune Alecsandri.

Mare admirator al literaturii franceze de pe atunci, a lui *Mérimée* și *Victor Hugo*, Negruzzi, imitând romanul istoric din Franța, scrie cunoscuta sa capodoperă *Alexandru Lăpușcanu*, care poate fi privită ca un model de compoziție nuvelistică, fiind tot odată mărturia cea mai vie a ideilor liberale și progresiste care hrăniseră mintea acestui luminat moldovean.

De altminteri, Costache Negruzzi, atât ca deputat în obșteasca adunare atât ca înalt funcționar, cât și ca director de teatru, își depune toate silințele pentru triumful idilor noi, cu toate că la 1848 se ține departe de mișcarea revoluționară.

Se retrage pentru câțiva timp din situațiile publice, pentru a reintra apoi ca judecător, ca director în departamentul finanțelor sub Cuza Vodă, apoi ca deputat și ca episcop al spitalului Sf. Spiridon din Iași.

În 1868 e ales membru al Academiei române, întemeiate atunci, dar în același an moare, după grele suferinți, fără să poată lua parte la ședințele tinerii Academiei. E îngropat la Biserica de pe moșia sa Trifeștii-Vechii, iar pe lespedea de pe mormânt, sunt săpate aceste versuri dintr-o poezie a sa din tinerețe:

*Eu nu am fost ca alții, de-aceia
suferință.
Am patrecut, și'n lipsa plăcerilor,
lumești;
Dar cugetul îmi spune că n'oi uce
câință
C'om fost și cu uncață la re
omenești...*

Costache Negruzzi, înainte de *Koșănițcanu*, *Alecu Russo* și *Alecsandri*, s'a folosit de izvoarele naționale ale cronicelor și a știut cel dintâi să prețuească comoara neprețuită a poeziei populare. Talentul său, care a creat proza noastră literară, producând nuvelele *Alexandru Lăpușcanu*, *Sobieski* și *Plășii* și alte nuvele ca *Zoe* ori *O alergare de căi*, — cultura sa care a îmbogățit literatura românească atât de săracă, cu traduceri isbitute după *Puschin*, *Cantemir* și *Victor Hugo*, ori cu minunatele sale *scrișori*, — în sfârșit, cele câteva poezii și cele două *piese de teatru* pe care ni le-a lăsat, sunt dovada puternică a unei personalități artistice, a unui spirit luminat, a unui mare român.

NOCTURNĂ

*Cum bate lumina în valuri
Și tremură'n cute argintii!...
Cum bate lumina în valuri
Ce vin să se frângă de maluri
Sau fug cătră zare, zglobii.*

*O luntre fărmată, sihastră,
Cu pieptu'n nisip îngropat,
O luntre fărmată, sihastră,
Ce-odată, pe Dunărea-albastră
Perechi fericite-a purtat.*

*Cu gemete adânci înșioară
Tre luntre cochete și noi;
Cu gemete adânci le'nșioară...
»Vă leagăni unda usoră
Și'n locu-mi, ca mâini, veți voi»*

Ana Alexandrescu-Codreanu
Galafar, 1912

COSTACHE NEGRUZZI

REȚETA

Aprilie 1838.

Una din cele mai mari supărări ale traiului din provincie, este curiozitatea pe care un lășan o deșteaptă, când din nenorocire vr'o nevoie îl silește a ieși în ținut. Abia apucă a se cobori din trăsură și gloata curioșilor inconjoară pe postilion.

— Cu cine ai venit?
— C'un boier. (Pentru postilion tot ce nu e țaran, este boier).
— Cum îl cheamă?
— Nu știu.
— De unde vine?
— Dela poșta din urma.

Și răsând că l-a păcălit, postilionul lasă pe curios să caute pe alții, ca să-și dea mai lămurit răspuns.

În vremea aceasta, locuitorul capitalei se culcă și doarme, fără să știe ce revoluție a făcut venirea lui. Dar târgul fierbe până seara, când toți provincialii se adună și se așază la preferanț. Nu e vorbă decât de noul venit; șoșotesc, vorbesc, născocesc, alcătuiesc.

Oare însurat e?—Tânăr e? Bătrân e?—Ce caută?—Ce vrea?—La ce a venit?—Știe franțuzește?—Cum îl cheamă?—Ce familie?—Are să sadă aci?—Știe contradanțul cel nou?—și... și... Îi vine cuiva, auzindu-l, să crape de necaz.

„Mai deunăzi vorbiam c'un june prieten de astă supărăcioasă boală de ținut, ce asuprește pe bieții lășeni.

„Ei am aflat o rețetă, imi răspunse, cu care am scăpat. Am avut trebuință, sunt acum vr'o trei luni să mă duc la târgul... Cum am ajuns, a doua zi, am dat un prânz mare la care am invitat pe toți magnații târgului, mari, mijlocii și mici; bărbați, femei, babe, fete, ș. a.

„S'au cam mirat de astă poftă, dar au venit cu toții. Am mâncat, am băut, și când am văzut că erau gata să se ducă, i-am rugat să mai îngăduie puțin, și suindu-mă în picioare pe un scaun, le-am făcut acest cuvânt:

„Boieri, cucoane și cuconițe!

„Ei sunt dela Iași.

„Sed în casă cu chirie în mahalaua Păcurarii.

„Trăesc din venitul unei moșioare ce am.

„Mă numesc B. B.

„Am venit aici ca să scap de tina și de pulberea Iașilor, și o să șez vr'o lună.

„Sunt trei ani de când a murit tatăl meu și șapte de când a murit măică-mea.

„Am o soră măritată în Bucovina, care trăește foarte bine cu bărbatului, ce ține moșii cu anul, și are vehniță cu mașină și un unchiu la Bucuroași care șeade pe podul Moșoacăi No. 751.

„Sunt holțeu și n'am gând să mă însor.

„După slujbă nu umblu.

„Nu-mi bat capul de politică și n'am nici o opinie.

„Nu sunt nici bun nici rău. La biserică merg rar. Nici fac, nici primesc vizite. Vorbesc puțin. Nu știu nici mazurcă, nici vals. Nu joc nici stas, nici vist, nici preferanț.

„Obişnuiesc a mă culca dela șapte și a mă scula la unsprezece ceasuri.

„Mă bărbieresc de trei ori pe săptămână.

„Iarna port pieptar de flanelă și galoși blăniți.

„Am două fracuri, trei surtuțe și patru perechi de pantaloni.

„Boieri, cucoane și cuconițe!

„Vă rog să nu bănuiți că vi le spun aceste, fiind chiar în interesul domniilor voastre ca să nu vă ostendiți a le afla. Mă închin cu plecăcime!”

Idea acestui june, părându-mi originală și nimerită, o împărtășesc altale, ca una ce poate să-și slujească și pe acolo.

LUCEAFARUL

de VICTOR EFTIMIU.

Venise primăvara.

Povrocol deschețase și alerga vesel pe poalele brazilor, sărea peste stânci ca un copil zburdalnic și se săruta cu soarele. Pietrișul din fundul apei strălucea ca o comoară de pietre scumpe, risipite între dealurile Liscați și Galința; în munți, șuvoae de ape turburi, se răscoleau în adâncuri.

Zăpada se topise. Numai la vârful, hât departe, strălucea în petice, ca niște scuturi de argint. Aburii calzi eșeau din sânul pământului; un miros de tinerețe adia din vârful Turturilor, până în cealaltă parte a câmpiei, la Ohrida. În umbra spinilor răsăreau mieșunele și găgăniile neastâmpărate, iar mugurii cornilor începeau să pocească.

Răsuna iar, în diminețile senine, hehăitul capreilor, clinchetul tălăvelor și seara mugetele prelungi ale turmelor de vași.

Dinspre pădure se coborau băcții adunând sarcini de lemne verzi, înmugurite și altele, pline de frunze. Lemn tânăr, care mirosea a primăvară. Băcții veniau chiuind, îndemnându-și măgărușii.

„Și bătrâna Numa stă în prag, cu fusul încrămenit în mână, cu lacrimile încrămpeite în ochi; sta și se uita de alungul drumului. Căi treceau potolindu-se, băcții îndemneau chiuind, alții se întorceau din spre Bitolia, dar Risto al ei nu mai venea; Pe unde era el oare? De ce plecase? De ce-î trimisese vorbă că vine și tot nu mai venea?”

Un au aproape trecuse din seara de când i-a umplut traista cu merinde și l-a văzut strecurându-se printre case, pierzându-și urmele de-alungul drumului. Ce seară grozavă! Prezenții triste îi umplău sufletul atunci. Abia plecase băiatul și un om cokeri din pădure să-î spună că meșterul a fost zdrobit de un brau... A căzut jos, pare c'ar fi lovit-o cineva în cap, și când s'a trezit, și-a pierit ochii pe trupul schilodit al soțului ei, întins pe-o rogojină. A plâns ca o nebună. Nici nu știa cum l'a îngropat.

O lună după aceea, Risto i-a trimis vorbă că e sănătos, că vine; a trimis și paralo atunci... I le-a adus Nasi a lui Toli Casapul și s'a bucurat. Iși petrecea zilele pe gânduri, plângându-și soțul mort, gânduri negre amestecate arar cu o rază de bucurie: ce-ar fi să-și vadă feciorul ivindu-se pe după case?

Dar, altă năpaste s'a abătut în casa ei: fata cea mare voia să facă nunta cu orice chip. Numa s'a împotrivit... Nici nu trecuse două luni de când îi plecase băiatul, cântecele de mort îi răsuna încă în urechi, și erau să mai asculte cântece de veselie? Dar Nisi s'a ținut de capul fetei și a fugit împreună, în coliba din pădure. Acum, toate forestele lui Timco erau ale lui. Bătrâna ar fi vrut să nu-î mai vadă în ochi, dar rămăneau pe drumuri și ea, și fata cea mică...

Au plâns amândouă, fata cu capul în poala mamei, au așteptat săptămânii și luni întregi. Zilele treceau — zile de toamnă cu ploași și vânturi ce urlau în ogradă. Amândouă femeile umblau tăcute, prin casa pustie, mieșorau lumina candelor de la icoane, aprindeau focul în vatră, luați fusul, — și iar așteptau.

Jarna astupase drumurile și ele tot mai credeau că or să-î vadă venind, ca un voevod din basme, călare pe armăsarul voinic. Crivățul se sbuciuma pe afară, vult în holțuri, zdrobea poveri de zăpadă în părții nevăruții — și prin volbură lui, ele tot se mai căneau să deslășească chipul lui Risto.

În zilele fără vânt, Numa își pu-

nea strășină la ochi, și cercetă câmpia. De bunăseamă, călărețul cel mândru ce venea dinspre Corcea, era el. Dar călărețul trecu pe drumul Ianinei, în loc să se abată pe la Crestatipat, spre Boboștița.

Cine știe cine va fi fost...

Și ninsoarea cădea mereu, învăluind toate în pânza ei curată. Numai corbi ce jeleau în curtea bisericii, rămăneau negrii, fără nici o pată albă de fulgi... Spre primăvară, niște ciobani fărșeroți i-au adus veste de la băiat.

Il întâlniseră spre drumul The-saliei...

Spuneau lucruri mari de el. Era o minune de flăcău, viteaz și cinstit, cu urechea aplecată la oftatul celor apăsați. Unul mai bătrân, scuturându-și zeghea pe umărul stâng și gătindu-se de plecare, a sfârșit: — Bun băiat, bătrâno! Să-î trăiască!

Și s'a dus, lăsându-î multe speranțe în suflet.

Maî încolo, spre Martie, când se desfundaseră bine drumurile, călătorii skipetari, cu sacul plin de poavești din largul lumii, aveau câte o vorbă și pentru feciorul văduvei.

Lămurit nu știa nici ei, dar știau atâta că Risto, într'o zi a omorât la Stena un bulgar care voise să-î prade, iar altă dată, a dat foc unei colibe de cărbunari din Elimba, în care s'adăposteau o ceată de antariți.

Alții, spuneau că el a omorât pe beiu cel crunt, din Bitolia. Il omorâse pe drumul Ianinei, se împrietenise cu turcii cei tineri și cuceră acum pădurea Ohridei, să caute pe Ali-Ismaili, căpitanul de bandiți.

Unii ziceau:

Bravo, bine face băiatul dumitale, bătrâno!

Alții însă, negustori bătrâni cari se duceau acasă să-și lecuiască reumatismele, cătinau capul:

— De ce nu-și vede de treabă? Să muncească și el cinstit, ca noi, ca toți. Azi, mâine te pomenești că pică în mâna dușmanilor și ț-i omoară bătrâno, rău face!

Ea nu știa ce să zică. Îi părea bine că vorbește lumea de băiatul ei, dar mai mult ar fi vrut să-î vadă acasă, la lucrul câmpului, sau la ferestrele din pădure.

Într'o zi, Tașcu, văcarul satului, — un omuleț sbărcit și span, cu un fes cât o cădelniță în vârful capului — s'a înfipt în prag și a strigat de acolo:

— Ce zici, Numo, beau cu astăzi un rachiu?

Bătrâna e eșit din casă cu sticla și păhărelul de rachiu verde și-a turnat trei, unul după altul.

Tașcu și-a șters gura cu mânăca zeghei, a zis „meșandei” și-a clipit din ochii arătând spre vârful Turturilor.

— E sus, cu băiețu lui...

Și bătrâna de bucurie, i-a mai turnat două pahare; el a mulțumit iar, dar n'a mai vrut să spuie nimic.

O săptămână în șir, a deșertat Tașcu câte cinei păhărele de rachiu verde până s'a hotărât să spuie că Risto e în pădure.

— L'aj văzut?

— Văzut...

— Aș vorbit cu el?

— Vorbît!

Dar văcarul nu prea spunea hotărât, ei-și ținea ochii tot în pământ.

Bătrâna l'a rugat cu mâinile împreunate:

— Tașcu, știi dau niște opinii noi și o pâine îți dau, dacă-mi spuie... Ce caută acolo? Când vine?

A treia zi, Tașcu s'a hotărât să-î spuie:

— E și Ali Ismaili în pădure... Risto a venit după el. Au să se bată!

Și iar a plâns bătrâna. Dacă e așa de aproape, de ce nu vine acasă? De ce-și primejduiește viața?

A doua zi, iar:

— Tașcu, ce mai știi?

Până nu bea rachiu, el nu zicea nimic. Numai după ce își ștergea gura cu mânăca zeghei rupea câte o vorbă două:

— N'a zis să-î spun nimic, da m'a întrebat de d-ta, zău m'a întrebat!

Într'o Sâmbătă spre seară, Tașcu a venit cam supărat.

— Ce faci cu opiniiia ăia?

— Vine?

— Firește că vine! Adu-mi o pincii!

Numa i-a adus opinii, o bucată mare de brânză și o pâine.

— Ți-a spus el că vine?

Văcarul se cam îndoaia, frământa pământul cu piciorul și într'un târziu, răspunse:

— S'au bătat în pădure. A fost grozav! Eu eram dincolo de Liscați, dar am auzit împușcături. Credeam că se dărâna munții... așa urlau vâile!... Spre seară s'au potolit.

Nu știu cine a răzbit. Da de băiatul d-tale știu că o să vină... da! da! Să-î aștepți mâine seară în grădină și când o răsări luceafărul de seară pe muntele Sfântului Nicolae, are să vie... Da, în grădină să-î aștepți, auzi?

De ce vorbește Tașcu așa? De ce plecase așa de repede? parcă ar fi purtat povara unui păcat? Numa și-a vestit fata. Au curățit bine casa, au tăiat niște puș de găină, și au umplut odăile de mieșunele. Așteptau nerăbdătoare să treacă ziua.

În tot satul, se vestise că o lupă grozavă cutremurase pădurea. După biserică, bărbații se adunaseră sub coperișul din curte și se întrebau cum va fi fost. Hotărâră să trimeata oamenii la Corcea, după soldații. Femeile erau îngrijorate.

Numai Numa și fata ei, îmbrăcate în haine de sărbătoare, erau veseli. N'au spus nimănui că băiatul lor se va întoarce acasă, când va răsări luceafărul de seară pe vârful muntelui.

Era încă soarele pe cer, când au descuiat tremurând, porțile grădinii de sub deal.

Înima le bătea la amândouă, bucuria amestecată cu teamă, le făcea pe amândouă să tacă și să le pară clipele lungi cât nesfârșirea.

Așteptau de un ceas și credeau că s'au pomenit acolo, în grădina de unde începeau vilele, în grădina plină de măcăci.

Umbrele serii se lăsa încl, urzeau pânze negre printre ramuri și le înfioră.

De ce să-î aștepte în grădină? Nu putea veni acasă?

Cercetau prin ușa deschisă drumul. Una rămănea în grădină, cealaltă era afară și se uita dacă vine vineva, dacă a răsărit luceafărul de seară.

Într'un rând, Numa rămăsese singură și-î păru că aude în fund, lângă gard, un sfâșiat ușor, apoi, ca o cădere de bolovan. Se înfioră. Se apropie binisor de locul unde auz sgomotul și cercetă cu ochii.

De odată rămase de piatră. Apoi, mâinile începură să-î tremure, ochii i se holbară. Colo pe iarba zăcea un cap însângerat. Avea ochii căseați, gura strânsă, obrazul negru, și o barbă roșie mică. Era al lui, capul lui Risto. Bătrâna căzu totol. Și nici nu simți o mână ce-î mîșca umărul, nici n'auzi glasul fetei.

— Mamă, a răsărit luceafărul...

PULBERE DE IDEI

Declarație (de amor). — O sobă, care face mai mult fum decât căldură. Erudic. — Un orizont: cu cât înaintezi, cu atât se depărtează.

„LA ARME!“**— Noul marș patriotic —**

Iată versurile poetului *St. O. Iosif*, pentru care maestrul *Alfonso Castaldi*, profesor la Conservatorul din București a compus muzica noului marș patriotic:

*Veniți viteji apărători ai țării
Veniți cu sfânta zi a răsărit:
E ziua mare a reînălțării
Drapelului de glorioasă strălucit,
Veniți din toate unghiurile zărei
Să cucerim ce-avem de cucerit...*

*La arme cei de-un sânge, cei de-o lege,
La arme pentru neam și pentru Rege,
Când patria ne cheamă sub drapel
Datori sunt toți copiii ei să lupte,
Să-l apere, să moară pentru el!*

Cu-al nostru sânge-am scris al nostru nume

*În cartea glorioasă trecut;
Și mulți dușmani ar vrea să ne sugrăve —
Dar până când mai sunt Carpații scut,
Acel ce ne va șterge de pe lume,
Șă știe toți, că încă nu-l născut!*

*La arme cei de-un sânge și de-o lege!
La arme pentru Neam și pentru Rege!
Când Patria ne cheamă sub drapel,
Datori sunt toți copiii ei să lupte,
Să-l apere, să moară pentru el!*

*Să știe toți că un popor nu moare
Când veacuri a luptat necontenit —
Și-i scris în cartea celor viitoare
Că va să vină ceasul prea mărit
Când mândru strălucit-a între popoare
Ca soarele, aici, în Răsărit!*

*La arme cei de-un sânge și de-o lege!
La arme pentru Neam și pentru Rege!
Când Patria ne cheamă sub drapel,
Datori sunt toți copiii ei să lupte,
Să-l apere, să moară pentru el!*

Marșul acesta a fost cântat pentru prima oară la d. Nicu Filipescu acasă, de către elevii școlii militare dela Târgul Dealului.

A doua audiere a marșului a fost la balul «Sindicatului Ziaristilor» unde membrii «Cercului artistic-muzical» l-au cântat chiar sub conducerea autorului.

O PATIMA

de N. PORA

„Fie-care făptură — cu rostul și cu meremetul ei pe lume: gângăniile prin ierburii și vâgăunii, pasărele prin toartele cerului, fiarele sălbatice prin codri și prin vizuini, — iar omul stăpân peste toate, face din toate ce vrea fără să-i pese.

Nu mai omul nu da socoteală nimului, și doar în ceasul de apoi începe să cugete la câte rele a făcut, cu vrere și fără de vrere, și-i pare rău, fiindcă simte că nu mai e chip de îndreptare...

„De aceea, că te mirai dumneata de slăbiciunea mea pentru flori, m'am socotit într-o vreme ce să fac, cu ce să-mi omor gândurile, după ce sfârșesc cu cancelaria. De flori, nu vede nimeni. Și'n ele tremură atâtea viață, și tot atâtea frumusețe ca și într'un trupșor de copil pe care-l creștii din greș. Iacă de ce mi-am legat câte bruma zile mai am de la Dumnezeu, de flori, din toate neamurile, prășite și îngrijite de mine, că se înmulțesc și înfloresc de ție mai mare dragul.

Moșul tău. Iar pe chipul lui blajin, plin de bunătațe, aceea ce să împărțită numai pe fețele celor ce au iubit și au suferit mult, pe chipul acesta uscat și brădat de griji, se întinse un fel de zâmbet, mai mult o lășie din mulțimea sufletească a unui cuget curat.

Fără să-l scormonesc mult sufletul acesta mi s'a deschis, lăsându-mă să citesc în el, ca într-o carte dragă, va în fețele fermecate ale florilor din straturile lui.

Nu știa alt-ceva de cât florile, și

iar florile. Cu ce foc spunea vorba aceea „florile mele” luminându-se și mai mult la față și lăcărindu-și ochii.

Mi-a spus tot, ca unii duhovnic... Venise de tână, din altă țară, unde odihnese osemintele celor din neam de neamul lui, și s'a așezat aici pe muncă, mânat în viață de sete amară de a învinge ce împietrite munții și ascute mințea.

A muncit și a isbândit. A ajuns să fie la vârsta când alții abia încep viața, un om așezat, stăpân pe o avere bunicică, agonisită din greș, și cu sufletul deschis a mers până la capăt întemeindu-și o căsnicie, mai mult dintr'un fel de trebuință firească celor ce au îndurat prea mult martirul singurătății.

Ia mers bine câți-va ani. Și n'avea altă grijă de cât aceea a casei și a copiilor, ne sperându-se de ivirea unuia și a încă unuia pe fiecare an.

Însă femeea nu putea să îndure mai departe chinul vieții. Și-l lăsă cu vre-o șase copii, închizând ochii de veci la nașterea celui din urmă.

O plânse de-și slei o parte din puterile sufletului și apoi se desinetică. Zări copiii pe lângă el, le auzi plânsetele, începu să le priceapă dorința.

Pe încetul la ajunsă ea și o mamă, tot atât de dulce, de dragăstos, că în curând copiii uită pe dispărută dându-și toată dragostea celui ce își înclinase viața lor.

Însă durerea pentru femeea perdută înainte de vreme n'o putea acoperi ușor. Și pe neabăgate de seamă, îngrijind ca mormântul ei să fie acoperit cu flori proaspete, ajunse să înțeleagă și rostul și dorințele florilor, cum le înțelesesă și pe ale copiilor.

Începu să prășească flori acasă.

După ce sfârșea cu cancelaria într'un suflet era acasă, ascultând întâi tot ce-i spunea copilașii, dați în grija unei bătrâne; apoi după ce-i vedea liniștiți, se ducea în mica lui florărie.

Răsădnițe mici cu ochiuri de sticlă mișcătoare ca să le poată da aer micilor făpturi, crescute în căldura aceea de cuptor, apoi pe trepte, erau rânduite toate neamurile de flori prășite de el.

Citise și aflase de pe la unii și de pe la alții cum și ce fel se poate prăsi și crește neamul cutare și era gata să dea ori cui, ori-ce deslășiri spre a înmulți până și neamul al mai greu de prăsi.

Asta era patima și scăparea moșului.

„De n'ași fi avut copii și flori, zău nu știu ce m'ași fi făcut! Fiindcă vezi dumneata, eu așa am fost să fiu om așezat la casa mea, cum mi-a fost părintii și cum au pomenit și ei din bătrâni. Așa că lumea s'a mândriat o vreme de mine, m'a socotit nebun, pe urmă m'a lăsat în pace.

„Și am îndurat multe, câte trebuie să îndure ori-ce om cu o casă de copii. Și bolii, și câte o năzbâtie pe urma căreia crez că îți pieri unul și apoi grijile cele mari de când i-am dat la școală și până i-am văzut oameni: vre-o trei sunt la casa lor și cei-lalți și-o face ei rostul în curând, până n'oi închide ochii.

Moșul îmi arătă rând pe rând, toate straturile arătându-mi greutatele cu care se creșe unele din ele.

„Vezi prin nuelele acelea? Nică să-ți închipui cât de greu se înmulțesc! Și uite colo, foioșarele cele mici sub ochiul cea de geam, am peste trei-zece! Și le merge bine cuta le merge la garoafe.

„Barem de garoafe ce să-ți spun decât că în toiu iernii, când pe viscelele cele năprasnice dau unii și câte o patracă pe o floare, florarii vestitiți trimit la mine după garoafe. Și așa desfac sute de garoafe albe și roșii ca focul, învoalte ca aceea de colo. Ia una că n'o găsești ușor!”

Într'un șir întreg stăteau garoafele, unele albe ca zăpada și mari cât pământul, cu foilele deose, încoțite

parcă de cine știe ce meșter iscesit.

Iar mai încolo un alt șir de garoafe roșii și altele pestrițe, toate de garoafe stăteau pe trepte întinzându frumusețea și îmbălsămând florăria întreagă cu zeci de mireasmă, care de care mai dulci, mai îmbălsătoare.

Și trandafiri de toate felurile și rozete și mixandre, mormântale tuberoze și crisanteme și atâtea alte neamuri de flori, toate stăteau vesele frumoase sub privirea moșului, căruia îi creștea inima văzându-le.

Când am eșit din florărie, uitându-mă în ochii celui cu care știuse să-și crească copiii și florile tot atâtea de bine, zăbindu-și barba albă, fără de voie mi se duse gândul spre apariția aceea de bunătoare și dragoste pe care o zăream seara, la închinat, înainte de culcare.

D. VICTOR EFTIMIU, autorul feeriei „Cocoșul Negru”.

CONVORBIRI ASTRONOMICE

În seara zilei de 28 Ianuarie s'a putut admira un mare fenomen ceresc: apropierea aparentă a secerii lunare de luceafărul secerii. Abia apusese Soarele și priveștea această cerească atrase atenția acelor mai nepăsători. Cerul era curat ca nică odată și cu cât se întuneca mai mult, cu atât reșea mai bine strălucirea planetei Venus și lumina blajină a secerii lunare. În cea seară s'a convins toți cei cari făcuseră enorma greșeală de a lua pe Venus drept aeroplan. Aveau un obiect de comparație Luna și de și în realitate cele două corpuri cerești se depărtau unul de altul, aceasta nu se observa în câteva minute numai, astfel că oricine putea să se încredințeze că faimosul aeroplan ceresc nici nu „vira”, nici nu făcea zgomot.

Apropierea aparentă a luceafărului de Lună atrăsese privirile tuturor, dar sunt cazuri mai interesante, când Luna trece drept în fața luceafărului, sau a altei planete strălucitoare, sau în dreptul unei stele mai luminoase. Astronomii spun acestor fenomene „ocultațiuni”, sau „ascunderi”, mai pe românește. Ocultațiunile au un mare interes și sunt observate cu mare grijă. Bine înțeles, în fiecare an, Luna trece în dreptul a mii de stele, dar nu pot fi observate pentru stelele mici, decât cele oculte în timpul nopții. O planetă strălucitoare, ca Venus, de pildă, poate fi observată și în timpul zilei. Când eram copil, am observat într-o seară cu mare groază, cum Luna se apropia încet-încet de o stea strălucitoare, până ce-a ajuns o de tot... Mă așteptam la o ciocnire îngrozitoare! Și observațiunea aceasta o făceau toți vecinii de pe strada unde locuiam... De odată, steaua fu înghițită de partea întunecată a Lunei... a perit. Observasem o ocultație fără

să știu. Dacă ași ști anul în care am văzut acel fenomen, mi-ar fi foarte lesne să află ce astru era cel ocultat.

Fenomenele cerești atrag atențiunea însă numai atunci când lumea se așteaptă la un pericol, altfel, multe frumuseți cerești trec neobservate. Câți ar fi admirat în acest an luceafărul, dacă nu-i venea în mintă să înșele lumea luând aparențele unui reflector de aeroplan!

Câți știu oare faptul atât de simplu, că stelele, ca și Soarele, au un răsărit și un apus! (imaginare bine înțeles, Pământul fiind în realitate cel care se mișcă, iar nu bolta cerească).

Nu mai vorbesc că sunt numeroși cei cari spun că ei cunosc luceafărul... și-ți arată fie pe Jupiter, fie un Sirius, sau alt astru strălucitor. Pe vremuri, țăraniștii noștri nu se înșelau, azi însă, am auzit (nu știu personal), că cei tineri nu cunosc cerul. Ci că ar fi rămas doar moșnegii cari se mai uită la cer prin genele lor albe. Și e păcat! Dacă o rășeniștii nu privesc cerul, nu-l cunosc, apoi nu prea e vina lor. Lumina electrică face ca stelele să pălească și apoi orășanul se poate crede cu drept cuvânt un individ complet civilizată, care după munca din timpul zilei, are nevoie să ia aer, să se răcorească... Într-o cafea, sau la un bal mascat. Altminteri la ce-ar slujă civilizația. Cetățeniștii întârziată, când se duc spre casă găsesc electricitatea stinsă dar bunul Soare și-a trimis de mult aurora „cu degetele de roze” și stelele pălite de lumina electrică, au pierit când au văzut primele raze ale Soarelui. În adevăr, unii orășani îi trebuie un mare curaj, ca să mai crează că există o boltă cerească și va veni un timp, când se vor vedea stele numai pe pânza unei matografice.

Victor Anestin

Viața artistică și literară

Cunoscutul scriitor Maurice Maeterlinck a fost decorat cu *Legiunea de onoare* în gradul de ofițer.

Noua creațiune artistică a acestui scriitor de elită e: *La mart*.

La Ateneu s'a deschis zilele trecute expoziția de pictură, sculptură și artă decorativă a noii asociațiuni de tineri artiști, înființată de câteva zile în București. Printre expozanții de seamă e și tânărul pictor Bulgarăș.

Intellectualii Parisului au sărbătorit aseară, printr'un banchet artistic, pe marele poet și academician francez Jean Richepin, pe care Bucureștenii au avut norocul să-l asculte și să-l admire anul trecut la Ateneu.

Imnul războinic „La arme” al poetului St. O. Iosif, pus pe muzică de maestrul Castaldi, a stârnit un mare entuziasm la balul preseii unde a fost cântat sub conducerea chiar a maestrului autor.

Au mai fost decorați cu *Legiunea de onoare* în gradul de ofițer: sculptorul Chekri Ganem, poetul Francis Viell-Groffeim, iar muzicianul Gustave Daret în gradul de cavaler.

În numărul nostru de azi începem publicarea noului nostru roman *Morții cu morții*, care e de un interes palpabil.

Maestrul A. Costaldi va da *Mart* seara la Ateneu un concert simfonic cu concursul pianistei d-ra A. Stoicescu și a orchestrei ministerului instrucțiunii.

EX-LIBRIS

„Publicul și presa” de d. Tiberiu Constant. Confratele și colaboratorul nostru d. Tiberiu Constant, nu este ziaristul sau scriitorul care se mulțumește cu suprafața amăgitoare a lucrurilor și a oamenilor ci caută să pătrundă realitățile sociale în adâncul lor. Acestui spirit de observație și de cercetare dă naștere o interesantă „studiu de sociologie” din care a publicat o parte având încă multe de publicat — căci, trebuie să spunem, e cel mai fecund dintre toți colegii săi.

În nouă săd „studiu” cercetează presa, făcând istoricul ei evolutiv, dându-ne date care ar putea servi unui studiu și mai mare asupra presei; cercetează și pe acest P. T. Publicul în legăturile sale cu presa și are curiozitatea rară de a spune limpede ceea ce cugetă și simte despre public și despre meseria sa.

Admirabil ne redă mecanismul unui ziar, în imagini și mișcări care te fac să asiești adevărul la neclădită, vino care se cheamă: *reducție și tipografie de ziare*.

Nu veți analiza aici interesantul studiu a d-ului Tiberiu Constant pentru că nu mi-e îngăduit de spațiul restrâns al acestei cronici. Autorul vede în ziaristică trei feluri de presă: presa independentă — mai mult sau mai puțin — presa de partid și presa nominală. După ce ne descrie toate aceste varietăți de presă, ne pune să vedem și *tipurile* din presă, caracteristicile tipuri de ziaristi.

Vorbind de edițiile ziarelor, găsește pe lângă să prindă admirabil psihologia ziaristilor tiranizați de paginarii care le cer filă cu filă manuscrisele cum și satisfacția acestor proletari ai penitei — s'ar putea zice și ai creionului — după ce și-au terminat munca de o zi și după ce au asigurat „imortalitatea” de o zi a articolelor lor.

O problemă n-o văd însă discutată de d. Constant și probabil că s'a gândit la ea: *problema scriitorilor în presă*. E întrebarea: dacă un literat, care se trudește luni și ani ca să dea publicului o creație artistică de valoare, ar fi pus la contribuție zilnică pentru presă, ar mai avea spiritul limpede și odihnit așa ca să ne redea lucrări de netăgăduită valoare? Și vice-versa: un ziarist, pe care nevoia repeziției și ultima oră îi impune o stilizare repede, o frază aruncată la întâmplare și uneori fără control, ar putea el în alte condiții pus, să creeze opere durabile și de o reală valoare artistică, înțelegând, firește, pe ziaristul care posedă o intensă educație intelectuală și o înaltă chemare de scriitor?

Iată o problemă la care ar trebui să cugete confratele nostru d. Tiberiu Constant.

Autorul — care, în studiul său, ne redă, de altfel, lapidar și concret, înfățișarea presei noastre, nu uită, vorbind de rolul presei celei mari, pe cel mai mare ziar dela noi: „Scriind acestea, mă gândesc la cel mai popular și cel mai serios ziar român, la „Universul”, care în fiecare dimineață parește cu activitate cele din urmă întâmplări însemnate din lumea întreagă cititorilor săi răspândiți pretutindeni în splendido palat ca și în umile bordece, urind în același gând o imensitate de oameni separați prin spațiu, interese, credințe, idealuri, și făurind din aceste elemente eterogene o singură masă de oameni, publicul”.

Iată, în linii generale, ce cugetă confratele nostru d. Tiberiu Constant despre public și despre presă, această mistuitoare haină a lui Nessus pe care o îmbracă ziaristul când simte în el chemarea de apostol.

L. Hiescu

FRAGMENT DIN „COCOȘUL NEGRU”

ACTUL AL III-lea

Cântecul Minciunei

(Diavolul ia cupa, o întinde lui Nenoroc, ciocnește)

Așa!.. Să închinăm minciunei întâiul tău pahar!

(Corul tace. Harpele și flautele cântă în culise. Diavolul urcă trei trepte și cu paharul în mână, spune:)

Minciuna-i-o femeie cu ochii verzi ca marea...

E visul-e nădăjdea... frumosul... însetarea

Prin ea se înviește cuvântul ce s'a spus, —

Răpiti minciuna vieții și farmecul s'a dus!..

CORUL

Minciuna-i-o femeie cu ochii verzi, ca marea!..

DRACUL

Minciuna-i piatra scumpă prin care vezi palate,

Orașe... poduri... ape... ținuturi fermecate

E scoica unde cântă și plâng în tinse mări,

Amurgul ce zidește orașe'n depărtări...

Minciuna e lumina ce face dintr'o gârlă

O mare fără margini — un vultur — din șopârlă —

Ea pune tot ce nu e în toate câte sânt, —

Prin ea vezi lumea'n stele și stele pe pământ!..

CORUL

Ea pune tot ce nu e în toate câte sânt!..

DRACUL

Minciuna'nșuflețește... Minciuna-i vrăjitoare!..

Din floare face flutur — din flutur face floare...

De n'ai aripi ca șoimii print'ânșă poți să sbori.

Ea dă un suflet floarei și sufletului, — flori!

Din soare și din nouri își tese curcubeie...

I-a spus femeiei „înger” și dracului „femeie”.

Si-asa precum înalță bordeiul în palat, —

Din hot, minciuna face, un stelnic de'mpărat!..

CORUL

Din hot, minciuna face, un stelnic de'mpărat!..

DRACUL

E purpura... cununa... hlamida'mpărătească..

S'o poarte cel ce știe cu ea să se gătească..

Minciuna șade bine doar omului istet...

Si ce-e „adevărul”? Un dar fără-de-pret...

Prin el, vezi noul-nour și marea vezi că-i mare...

Întreabă minciunioșii!.. O lume văd în zare!..

Pe cât e de frumoasă și grea minciuna lor, —

Pe-atâta-i „adevărul” de searbud, — și ușor!..

CORUL

Atâta-i „adevărul” de searbud și ușor!

DRACUL

Eu vreau să cânt minciuna ce știe să prefacă,

Ce știe să noiască... Las altora să placă,

Din umbră-i „Adevărul”... De cât un cerșetof,

Descult și gol, măi bine un reg'nselător!

Să piară cerșetorul ce-ateargă după hrană!

O haină zdrențuită prin care vezi o rană, —

Acesta-i adevărul, — și lui vrei să mănchin?

A, nu; închin minciunei paharul meu cu vin!..

CORUL

A, nu; închin minciunei paharul meu cu vin!..

TINERII

Minciuna, da... Trăiască! Așa e! Ai dreptate!..

(Se strâng toți în jurul diavolului, care își ciocnește cupa cu Nenoroc).

SPIONUL

— O istorioară din anul 1812 —

de MAUD de CONRING.

Să făcea ziă, când doi ofițeri francezi de curiaserie se opiră la prora camerei seniorilor Prusiei, aproape înghețați din cauza gerului teribil.

— După ce bătură tare în poartă, la o fereastră se făcu lumină și apoi răsunară pași prin curte.

— Zăvorul fu dat puțin la o parte și o voce înăbușită întrebă:

— Cine este?

— Ofițerul mai în vârstă scoase un ordin din buzunar și îl citi.

— În el ofițerii erau însărcinați să facă percheziția în această casă. Servitorul ezită să deschidă. Ofițerul înfuriat strigă:

— Sacre nom de Dieu! Deschide! E ordinul împăratului!

— Poarta se deschise și servitorul murmură speriat:

— Afară de d-na contesă și de domnișoara contesă nu se află nimeni în această casă.

— Ofițerii intrară împreună cu călășii. Opera lor nu era totemai plăcută.

— Un spion care trecuse la Ruși cu hărtii importante, era așteptat de acolo cu informații pentru Berlin și era probabil că va trece pe aici granița. Era în epoca înainte de convențunea dela Tauroggen după catastrofa marci armate în Rusia, când Francezii nu se mai simțeau siguri în Germania. Mareșalul Macdonald era convins că acest palat senioral era în legătură cu conspiratorii germani. De aceea el trimise pe cei doi ofițeri ca să facă o recetare.

Contesa primi pe cei doi dușmani, cu demnitatea și afabilitatea unei dame din lumea mare.

— Fiica mea și eu, suntem actualmente singurii locuitori al acestei case, zise ea, dar voi face tot posibilul ca să fiți bine serviți. Când vă veți coborâ veți găsi dejunul.

După câțva timp ofițerii se coborâră în sufragerie. Contesa după ce îi primi, prezintă pe fiica ei zicând:

— Fiica mea a suferit mult de febră tifoidă și încă nu i-a trecut durerea de cap. De aceea trebuie să se caute și să umbie legată la cap.

— În adevăr fata era palidă și suferindă. În jurul ochilor ei albaștri erau cearcăne negre și capul ei era învălât cu un șal de dantele. Ea vorbi foarte puțin în timpul mesei.

După masă cei doi ofițeri își încopară serviciul și făcură percheziția, până chiar și în cele două camere în cari locuiau contesa și fiica ei. Pe când se afla în camera tinerei contese, aceasta se afla la masa de scris și cuprinsă de rușine își desfăcu șalul, care căzuse în jos.

Rezultatul percheziției fu cu totul negativ. Ei nu găsiră nimic și astfel se hotărâră să aștepte noul ordin.

Prânzul fu servit în sufrageria cea mare, și fu simplu de oarece din cauza războiului proviziunile erau reduse. Tânăra contesă era în bune dispoziții, obrații i se mai calmară. În locul șalului alb purta unul negru. Când acesta căzu din cauza unei mișcări imprudente străinii văzură uimiți că ea avea părul negru, tuns mărunt. Ea își așeză repede șalul, precum și trandafirul roșu dela ureche. După aceea zise:

— Măi bine spun adevărul. Nu pot să-l scut, după cum spunea mama azi dimineață, fiindcă aș avea dureri de cap, ci fiindcă port părul scurt. Când eram cuprinsă de febră, am trebuit să-mi tăi părul.

Priviși. Zicând aceste își luă șalul și trandafirul căzu din nou pe masă. Cu tot părul ei scurt ea era încă tot frumoasă, astfel încât ofițerul cel tânăr o privea cu admirațiune.

Ea-și acoperi din nou capul.

După ce ofițerii se retraseră, cel mai bătrân zise:—Bagă de seamă, ca să nu te zăpăcească fata!

— Năi nici o teamă, răspunse tânărul zâmbind.

A doua zi ei văzură iar pe cele două dame. Cea tânără avea iarăși șalul cel alb, iar seara pe cel negru, precum și trandafirul roșu la ureche.

Prânzul fu mai vesel ca cel din a-juu și privirea tânărului obțieră marea alintă asupra tinerei fete, care îi fermecase.

Ea de asemenea îi privea cu pasiune.

După masă continuară conversațiunea la o butelie de Porto. De odată fata dispăru ca și ofițerul cel tânăr, fără ca să se observe. Ofițerul cel mai bătrân, cuprins de lăria vinului asculta povestirile gazdei.

Pe la miezul nopții se despărțiră.

A doua zi dimineață la ora 4 ofițerii primiră ordinul să se întoarcă la regimentul lor și ei plecară fără a-și lăsa rămas bun.

Pe drum cel mai tânăr era foarte tăcut.

— Fură plăcute cele două zile, murmură cel bătrân gândindu-se la vinul excelent.

— De sigur că nu, răspunse tânărul zâmbind și pipăindu-se cu mâna stângă la piept.

Când ajunseră în tabără, fură întâmpinați de un camarad, care le strigă din depărtare:

— Afurisită istorie! Spionul ne-a scăpat! Azi dimineață a trecut granița! Pe sora lui gemenă am prins-o aseară și o avem încă dar ea n'are nici o hârtie compromițătoare.

De oarece am prins-o venind din Rusia trebuie că și-a executat mandatul. Tăran spun că ea și fratele ei gemeni seamănă ca două ouă. Uite, este aici. Ea însă este mai palidă și mai slabă ca el.

Ea sta în fața lor cu șalul alb pe cap și salută pe ofițeri cu un zâmbet diabolic.

— *Nom de Dieu!* zise cel bătrân. Cel tânăr nu zise nimic. El nu putea cuprinde cu mintea că tocmai sora a fost prinsă aseară. Cine fu dar acea ființă pe care el o strănsese la inimă și o sărutase pe la miezul nopții?

El se pipăi din nou la piept și apoi furios aruncă repede ceva jos—un trandafir veșted!

C. Scuziu

DIN LITERATURA BULGARĂ

OMERIDA

(Balabanov)

Eu știu în Omerida un sceptru de aur Curvî cu din soare, safir și rubine. Și cine-l va scote din apete ține, Pe fruntea-i va necușura cununa de laur, Din mâine la mare ca flămânțor, Stăvîl țaz de-a parvuri prin cărți și'n popor.

Mai știu eu în undă Omeridei o țară Din aur lucrată, safir și rubine. Și cine-o va scote din apete ține, Cântări dulci ca mierea dăru'însă înșiră. Al stăvîl străbune va fi el răpsod Stăvîl în vece prin cărți și'n norod.

Pe marel Omeridei eu știu o câșcioră, În juru-i sunt pașăși cu gingașe flori, Păduri nesfârșite și munți până n nori, Escourile ce'n mormuri prin stănci se stre-coură.

Voi, hații lira, sceptru și tot ce vești orca, Ah! dăți-mi cășciora să ved eu în ea Tradusă de, St. Georgescu

Este renumit în lume

Extra plătul Ceas de aur duble american 18 carate, Anker-Mentor de buzunar, marca «Sirena» premial de mai multe ori și care se întoarce la 36 ore.

Numai ceasul acesta posedă renume eficient. Nu se desparte de un ceas de aur de 100 lei. Pentru noi exact 5 ani garanție.

Una bucată lei 6.30, două bucați lei 11.80.

Mai oferă și ceasuri de buzunar Gloria de argint, cu lei 4.90. La fiecare ceas se dă un elegant cadou gratis. Fără rușine, se schimbă dacă nu place, sau se înapoiază banii. Trimite ramburs.

S. Kohane, 1 Uhrenexport KRKAU SEBASTIAN, No. 151

MARE Inlesnire de plată PIANINE NOU DIN CELE MAI BUNE FABRICI VINDE FĂRĂ NICI UN ACONT În rate lunare a lei 40 Georg Degen, București Alături de Cafeteria Capșa.

SĂPUN DE TOALETĂ „FLORA” De o calitate ireproșabilă, foarte bine parfumat, calfelează mâinile și tenul. Bucata lei 1.25.

Tusea cea mai rebelă, bronșitele, acute și cronice, tusea mă-gărească vindecă sigur PECTOSIN ITEANU Slicia lei 3. Droguerii și farmaci Anemia clorosa, neurastenia, histeria, slăbiciunea generală, combata HEMOFER ITEANU Face poftă de mâncare și este unul din cele mai puternice reconstituante ale corpului slăbit Slicia lei 4. La droguerii și farmaci

VOPSEA de PĂR RAPID Garantat absolut nevătă-mătoare, vâp-sește imediat părul cărunțil sau albii, în negru, în brun, castaniu sau blond într'un mod aist de perfect și de natu-ral, în cât nu se cunoaște de loc al părul este văpsit. Introbunțarea mei simplă și mai ușoră ca la oric-o altă vâpsea de păr. Lei 2.50 la dro-guerii și farmaci.

Voiți să faceți să nu mai bea pe bărbatul, Gul, ne-vasta, sora, sica, săb pe vre-o rudă mai apropi-ată, adresați-vă la noi. Vă vom ajuta printr'un procedeu ușor și efim, căci am mai scipat mii de ființe de sărăcie, mi-zerie și ruină. Vă vom arăta eu me-toda noastră, punerea în aplicare fără ca pățma-șul să observe cât de puțin. În cele mai multe cazuri nu poate nici să priceapă, căci neputând suporta de loc spiritul, el crede că vma este a a-buzului băuturii. Noi primim zilnic o mulțime de scri-sori de mulțumire, de la bărbați și fe-meii de toate clasele, bogăți și săraci, cari au fost remediați cu strălăcut succes. Corespondența sosește cu cea mai mare discrețiune, și pentru inocența metodei garantăm și cităm ceea-ce ne scrie d-l Unrein Franz din Resiczabanya: Pica stimate domn, Kopenhaga, Danemarca. Vă rog săi așa de bun și trimiteți-mi 2 cutii cu poșta, ramburs pentru lei 20. Am două pretenți cari s'au dedat rău beției și voese să-i vindec. Eu însumi am probat efectul lui «Kino», pe când eram un bun băntor și nu știam cum să mă abțin. De când însă am luat praful «Kino» m'am făcut cu totul alt om, sunt sănătos și am cu totul o altă viață cu familia mea. Mulțumindu vă mult pentru efectele lui «Kino», vă rog a-mi trimite imediat. Vău recomandă încă la mulți că «Kino» este un mijloc foarte eficace contra beției. Resiczabanya, Dec. 1911. Cu stumă, Unrein Franz. Preparatul nostru se vinde pentru minimul preț de Lei 10, și-l trimitem contra cost sau ramburs dacă scriți la adresa noastră din Kopenhaga. Kino-Institut, Kopenhaga K. 10. Danemarka Sersiorile merg cu 25 bani, cărțile poștale cu 10 bani.

BOMBOANE ORIENTALE Parfumează ad-mirabil gura și distruge ori-ce miros urât al gu-rei. Cutia 50 banii la droguerii și farmaci. A se observa marca: «Samituna cu stea».

Reclama este sufletul comerțului

LECUITI BETIA Înainte ca legea să lovească în bețivi Înainte ca moartea să facă imposibilă salvarea lor. Duna este un Surogat pentru alcool care-și are efectul ca bețivul disprețuște bănturile alcoolice. Duna este absolut nevătămător și efectul ei este atât de intensiv în cât chiar consumatori mari de bănturi spirtoase nu se mai reținore la vecinul lor obicei. Duna este cel mai nou ce știința a adus la iveală în această privință și a salvat mii de oameni de nevee, mizerie și ruină. Duna este un preparat ușor dizolvabil, pe care chiar soția ar putea ușor s'o pue în băntura de dimi-neală a bărbatului ei fără ca el să observe cât de puțin. În cele mai multe cazuri, acesta nici nu pricepe de ce pe neașteptate nu mai suportă bănturile alcoolice, și crede că numai abuzul acestora este cauza precum adesea se disprețușe unele mâncări, pe cari le-am gustat precu adesea. Duna s'o dea fiecare tata finului, studentului înainte de eade la examen, chiar dacă nu este dedat prea mult bețier căci alcoolul slăbește creierul. Acei ce nu au destulă voință de a se abține de la gustarea bănturilor spirtoase să ia câte o doză din Duna. Acesta este absolut nevătămător. Prin el vă conservăți sănătatea și economisiți mulți bani pe cari de altfel îi obelțiți: pentru vin here, rachiu sau lichior. Preparatul Duna costă 10 M. și se expediază contra plăței anticipată sau contra ramburs de către Duna Hospit, Copenhaga Blegdamsv. 4, Danemarka Sersiorile se franchiază cu 25 bani și cărțile poștale cu 10 bani.

NOUILE MARI PREMII

ce se vor oferi de

ZIARUL „UNIVERSUL“

abonaților săi la tragerea din luna Mai 1913:

Lei 7.000 Lei

în bonuri comunale 4 la sută

UN ELEGANT DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, al 9-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre, de cel mai recomandabil depozit de mobile de fier și bronz
Industria Metalică MARCU, bulevardul Elisabeta No. 8, București.

Jumătate Garnitură Mobilă

COMPUSĂ DIN O CANAPEA, DOUĂ FOTOLIURI ȘI PATRU SCAUNE

0 Oglindă venețiană. - 0 masă elegantă de mahon cu cristal.

0 frumoasă Lampă pentru atârnat. - 0 Mașină de cusut p. mână

Toate acestea cumpărate de la marele magazin de mobilat MARCO DATTELKREWER, strada Carol No. 62, București.

Un Dormitor de lemn fin

construit în marea fabrică de Mobile de lemn MARIN V. GANEA, șoseaua Miha-Bravul No. 37 și strada Șerbănică No. 10. —
Sucursala: Calea Victoriei No. 107.

UN GRAMOFON foarte elegant, cutia de stejar, cu plăcuțe de metal și fin nichelat, cu 6 plăci duble, adică 12 cântec.

UN FLAUT DE ABANOS, cu 12 clape, într-o cutie fină căptușită cu catifea.

UNA VIOLA FINĂ cu arcuș și accesorii de rezervă.

Toate acestea cumpărate de la Marele Magazin de muzică Jean Feder, București, calea Victoriei 54, Furnisorul Curții Regale

UNA MADOLINA italiană, de palisandru, ornamentată, cu testiera prelungită, specială pentru concert.

UNA CHITARA cu mecanică.

UNA HARMONICA cu două rânduri, cu 19 clape și 4 basuri, burduful dublu, cu colțuri de metal.

Cumpărate de la Magazinul de muzică «La Harpa», București, strada Colței No. 5.

UNA JARDINIERA de argint de China, oxidată și aurită, cu 4 prejoare și două mânere, cu un cristal frumos șlefuit.

UNA FRUCTIERA de argint de China, în parte aurită, cu talerul de cristal, gravat broderie și șlefuit.

UN SERVICIU PENTRU BERE, compus din o carafă și patru pahare de cristal, pe o tăviță argintată cu două mânere.

Cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterii Th. Radivon, bulevardul Elisabeta No. 8 bis.

UNA PENDULA MODERNĂ de stejar ce se întoarce odată la 15 zile.

UN CEASORNIC DE AUR 14 karate, cu trei capace, frumos gravate și emailate, pentru dame.

UNA GARNITURA DE AUR 14 karate, compusă din o pereche cercei, o broșă și un inel, toate cu pietre Simit, Brillant și Perle.

UN CEASORNIC DE BIROU cu călimară, formă modernă și frumos nichelat.

Toate acestea cumpărate de la cunoscutul și bine asortatul magazin «Ceasornicaria Colței», București, str. Colței No. 31.

UNA BICICLETA ELEGANTĂ «SPORT» cu roată liberă și frâu automată prin contrapedalare.

UNA PUȘCA de vânătoare cu două țevi, țevile de oțel, «Bayard», din renumita fabrică de arme «Pieper-Bayard». Această armă are 4 zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuița atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum.

UNA CARABINA semi-automată de mare precizie «Pieper» cu tirul garantat precis.

UN REVOLVER SISTEMATIC.

Cumpărate de la marele magazin de arme B. D. Ziemann, furnisorul Curții Regale, calea Victoriei No. 44, București

3 CEASOARNICE DE AUR 14 karate, cu câte 3 capace foarte frumos gravate, toate pentru dame.

3 LANȚIȘOARE DE AUR 14 karate, pentru d-șoare.

6 CEASOARNICE de argint rusec, cu 3 capace, p. bărbați.

6 CEASOARNICE DE ARGINT VERITABIL, cu 3 capace, pentru bărbați.

6 CEASOARNICE DE NIKEL, cu 2 capace, p. bărbați.

6 CEASOARNICE DE ARGINT «Marca Arpad» cu 2 capace frumos gravate, pentru bărbați.

6 CEASOARNICE DE METAL argintat, cu câte 3 capace pentru bărbați.

4 LANȚIȘOARE DE ATARNAT LA GAT, de argint aurit pentru dame.

7 SPLENDIDE LANȚIȘOARE de argint 800, p. dame.

UN SPLENDID CEASORNIC DE AUR 14 karate, cu 3 capace, foarte fin gravat, având și port-fotografie, pentru dame.

UN CEASORNIC DE AUR AMERICAN, cu 3 capace, pentru bărbat.

UN CEASORNIC DE AUR pentru bărbat, 14 karate, cu 3 capace, frumos gravat, având pe capac loc pentru gravură.

2 CEASURI SPLENDIDE DE ARGINT pentru bărbați.

UN CEASORNIC de metal aurit pentru bărbat.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din interesanta scriere «Memoriile Regelui Carol I al României», sau un volum din cărțile ce apar în editura ziarului „Universul” tipărite anume pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași: Pe un an lei 18; pe șase luni lei 9.15; p. 3 luni lei 4.65.

Pentru a concura la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri; cei pe șase luni 15 și cei pe 3 luni 3 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri, pentru tragerea următoare.

Administrația „UNIVERSULUI” nu întrebuițează incasatorii.

Plata abonamentelor se va face direct la cassa administrației ziarului, prin mandat postal sau în persoană.